

Examenul de bacalaureat național 2019

Proba E. d)

Filosofie

Simulare

Profilul umanist din filiera teoretică și toate profilurile și specializările din filiera vocațională, cu excepția profilului militar.

- **Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.**
- **Timpul de lucru efectiv este de 3 ore.**

I. TÊTEL

(30 pont)

Îrják a vizsgalapra a helyes válasz betűét! Egyetlen válasz lehet helyes.

1. Az „emberi létezés célja” szöszervezet a következöre utal:
 - a. az emberi létezés határait
 - b. a megismerési folyamat értelmére
 - c. az emberi megismerés határait
 - d. az emberi lét értelmére
2. Arra a kérdésre, hogy „Egyes cselekedeteink miért erkölcsösek és mások nem?” a választ kínálja:
 - a. a metafizika
 - b. az esztétika
 - c. az ontológia
 - d. az etika
3. Az önkéntes eutanázia feltételezi, azt hogy:
 - a. a személy adhatta volna a beleegyezését, de nem adta
 - b. elmulasztottak olyan orvosi beavatkozást, amely a személyt életben tartotta volna
 - c. a világos pillanataiban az adott személy kifejezésre jutatta, hogy szeretne meghalni, hogyha szélsőséges helyzetbe kerülne
 - d. a személy képtelen dönteni élet és halál között
4. A pozitív szabadság megvalósul, ha:
 - a. az állam beavatkozik az egyén életébe, felkínálva a szükséges feltételeket annak érdekében, hogy az egyén a céljait megvalósíthassa
 - b. minden személy tudatosítja bármilyen természetű megszorítás hiányát
 - c. a politika hatalom vagy más emberek által előírt véletlenszerű kényszer révén nyilvánul meg
 - d. az egyén eltávolodik attól, ami nincs a hatalmában
5. A szabadság és felelősségre vonatkozóan J.P. Sartre azt állítja, hogy:
 - a. az egyéni szabadság korlátozása csak akkor indokolt, amikor célszerű beavatkozni, mert megsértették mások szabadságát
 - b. a szabadság korlátozása mindig az egyéni kívül található
 - c. a felelősségtől való félelem arra készteti a modern embert, hogy lemondjon a szabadságjogairól
 - d. az ember szabad és abszolút felelős magáért és az egész emberiségért
6. Az etika az a filozófiai elmélet:
 - a. ami meghatározza a megismerés alapelveit
 - b. ami arra a kérdésre keresi a választ: *Melyek az erkölcsi élet feltételei?*
 - c. ami arra törekszik, hogy meghatározza a filozófia értékét az életre vonatkozóan
 - d. ami arra a kérdésre keresi a választ: *Melyek a megismerés forrásai?*

7. A negativ szabadság:
- azoknak a feltételeknek a szükségszerű meglétét jelenti, melyek révén az egyéni célok elérhetőek, mindannyian a saját képességeinknek megfelelően megvalósíthatjuk azt, amit szeretnénk
 - véletlenszerű kényszer hiányát jelenti, amit a politika hatalom vagy más emberek gyakorolnak
 - felelet a következő kérdésre: *Mire vagy kire számíthat a hatóság, ami kötelezhet valakit arra, hogy csináljon vagy legyen valami, vagy azonnal legyen másvalami?*
 - feltételezi az állam vagy a társadalom sokkal szélesebb körű beavatkozását az egyén életébe, amely arra hivatott, hogy minden személy rendelkezésére álljanak azok az eszközök, amelyek segítik a céljai megvalósításában (anyagi és pénzforrások, stb.)
8. Társadalom-politikai kontextusban a szabadság összefüggésbe hozható:
- az véletlenszerű megszorítások hiányával
 - a társadalom-politikai felelősséggel
 - a bürokráciával, ami szemben áll a demokráciával
 - a konfliktus helyzetben lévő menekültek biztonságával
9. Az az erkölcsi elmélet, amelynek értelmében egy emberi cselekvés csak akkor jó, amikor hozzájárul a boldogsághoz:
- az egzisztencializmus
 - a deontológia
 - az eudaimonizmus
 - sztoicizmus
10. Az alkalmazott etika:
- olyan erkölcsi elvek reakciójaként jelent meg, amely egy induktív eljárás során, konkrét tények elemzésén alapuló alapelvekből származtatható, vagy olyan meghatározó alapelvek, amelyek egy bizonyos cselekedetet vagy viselkedéstípust irányítanak
 - feltételezi, hogy testi és a lelki fájdalom hiánya jelenti a boldogság maximális beteljesedését
 - olyan erkölcsi elvek reakciójaként jelent meg, amely egy deduktív eljárás során, konkrét tények elemzésén alapuló alapelvekből származtatható, vagy olyan meghatározó alapelvek, amelyek egy bizonyos cselekedetet vagy viselkedéstípust irányítanak
 - úgy véli, hogy egy cselekedet akkor jó, ha meghatározza az a cél, amely megvalósítása felé halad.

II. TÉTEL

(30 pont)

A. A bal oldali oszlopban az erkölcs kérdéskörére jellemző sajátos fogalmak és elvek vannak felsorolva, a jobboldali oszlopban pedig ezekre vonatkozó igaz kijelentések vannak jelölve számokkal. Írják a vizsgalapra a baloldali oszlop betűinek és a jobboldali oszlop számainak helyes párosítását.

a. Kategorikus imperatívusz	1. Fenntartja, hogy a cselekedetek jók, ha elhozzák a boldogságot és rosszak, ha a boldogsággal ellentétes az eredmény.
b. Utilitarizmus	2. Úgy véli, hogy egy cselekedetnek akkor van igazi erkölcsi értéke, ha általános alapelvek vezérlik, amelyek szükségszerűek és egyetemesek.
c. Deontológiai etika	3. A hedonizmussal együtt episztemológiai elméletek kategóriájába tartozik.
d. Eutanázia	4. A XIX. században jelent meg, melynek értelme: <i>sajnálattól ölni</i>
	5. Kifejezi azt a tényt, miszerint a cselekedj ama maxima szerint, hogy ugyanabban az időben egyetemes törvény legyen.

16 pont

B. Érveljenek, körülbelül tíz sorban, a hedonizmus gyakorlása mellett vagy ellen!

8 pont

C. Alkossanak egy olyan példát, amelyben kimutatják, hogy az erkölcs milyen szerepet tölt be az emberi élet értelmének a beteljesülésben. **6 pont**

III. TÉTEL

(30 pont)

A. Olvassák el figyelmesen az alábbi szövegerészt:

Tehát mi vagyok én? Egy dolog, ami kételkedik. Mi ez? Valami, ami kételkedik, megért, állít, tagad, akar, nem akar, mindig képzeli és érez. (...) Márpedig bizonyos, hogy létezem, s nem látom, hogy mivoltomhoz vagy lényegemhez más is tartoznék, mint az, hogy gondolkodó lény vagyok, tehát igen helyesen következtethetem, hogy gondolkodó lény vagyok, vagyis hogy olyan szubsztancia vagyok, melynek egész mivolta csak az, hogy gondolkodik. (...) De semmi nem tanít meg világosabban arra, hogy van egy testem, mint az, hogy a fájdalom kellemetlen, szükségem van élelemre és italtra, amikor éhes és szomjas vagyok stb. Tehát nem kételkedhetem abban, hogy ebben valami igazság van.

(R. Descartes, Meditationes de prima philosophia)

Válaszoljanak az alábbi kérelmek alapján:

1. Az adott szöveg alapján, említsék meg azt a két szubsztanciát, melyek az embert alkotják! **4 pont**
2. Tegyük nyilvánvalóvá körülbelül féloldalas terjedelemben az *emberi természet* és a *gondolkodó lény* fogalmai közötti összefüggést! **10 pont**
3. Fogalmazzák meg személyes véleményüket a szövegben szereplő filozófiai felfogás időszerűségére vonatkozóan! **6 pont**

B. Tudjuk, hogy az *igazságosság azt jelenti, hogy egyenlően kapjanak az egyenlők és egyenlőtlenül a nem egyenlők*.

1. Körülbelül öt sorban érveljenek az adott kijelentésben szereplő filozófiai elv mellett! **6 pont**
2. Egy konkrét példával, szemléltessék, hogy miként valósítható meg az igazságosság egy konkrét helyzetben! **4 pont**